MORTEN

8 oz

2

MOLESKINE®

”But speaking of dialoguing, it’s important to remember that a dialogue is not a system of “exchange,” but rather a discontinuous liaison based on anticipation in the form of questions/answers.”

- Arkadii Dragomoschenko

[redacted]

”Det her er en bog. Det er altså ikke en gave. Der er ingen måde at gengælde eller takke for den. Et brev derimod minder om en gave, hvor svaret gengælder gestussen. Og dit blik kan være en gave, en tilladelse til at kigge på dig, eller en trussel. Den viser måske, at gaven må besvares hensynsfuldt, betænksomt, og at den betød noget for mig, for min forståelse af mig, fordi den udvidede min forståelse af betydning for dig og på den måde lærte mig noget om dig?”

- DAGENS ANSIGT: Allie Mae

”Facebook hører man til stadighed om, men jeg deltager naturligvis ikke i den slags. Jeg modtog i dag en lykkelig mail fra min gode bekendt fordi jeg havde sendt hende et veritabelt BREV. What is a BREV - anybody??? Mon ikke det, for resten (nu flipper den halvgamle), har med det latinske brevis at gøre? dvs. kort, noget kort. I så fald er det endnu kortere på engelsk hvor det bare er et LETTER. Hvilket minder mig om Canetti som i et notat siger at det mest koncentrerede ord han kender, er det engelske 'jeg, I. I am an island.

(…)

PS - Pyh! ODS giver mig heldigvis ret. > breve (scriptum) = kort skrivelse, opr. om mindre vigtige skrivelser fra det pavelige kancelli. Nu bliver det muntert, for hvem formaster sig under de omstændigheder til at skrive LANGE BREVE?! - som folk ellers sådan elsker, og nu i bevidstheden om at de kunne komme fra Vatikanets kældre!”

- Karsten Sand Iversen

"All literary creation certainly springs either from the habit of talking to oneself or from the habit of talking to others."

- T. S. Eliot

”Digteren er en postkasse der aldrig bliver tømt.”

- Simon Grotrian

"HAMMERING MEN
(1984)

det er sådan på
alle arbejdspladser me
kanisk knokleri

for kapitalen
selv i post- og telegraf
væsnet hvor jeg var

ansat en årræk
ke - så det er mine bre
ve og digte der

ligger spredt på gul
vet - dette her er nummer
titusindogeet"

– KLAUS HØECK

"Når jeg taler om problemer, er det om dét, om ikke at kunne finde den vej, man skal gå for at komme ind i sit eget arbejde. Der er de problemer, der angår teksten - hvordan man skal 'aflevere' teksten til en anden, til den der skal ledsage én, læseren, hvordan man skal gøre den forståelig for vedkommende. Og så er der de problemer, man har med sig selv."

- Marguerite Duras

”Joseph Conrad, den polsk-engelske diktaren, skrev till en vän, som han satte högt: - Vilka underbart goda nyheter att just *du* tycker om min bok ty man skriver bara halva boken, andre hälften får läsaren ta hand om.”

- Olof Lagercrantz

”Kafkas dagbøger, alles dagbøger, iscenesættelse og dramatisering. En del af råstoffet. Som breve. Andy Warhol’s båndoptager. Masser af selvbiografisk romanstof, det hænger sammen i jeg, jeg og jeg.”

- Peter Laugesen

"Jeg har aldrig tænkt på et digt som om det var en monolog, der udsprang et eller andet sted bagerst i min mund eller i min hånd

Et digt indordner sig altid under betingelserne for en virtuel dialog

Hypotesen om et møde
hypotesen om et svar
hypotesen om nogen"

- Jacques Roubaud

"KLAGE

torsdag -
igen ingen breve -
men jeg skriver
heller ikke
nogen
Det er mange år siden
jeg skrev breve
& grundlagde mit ry
som en stor brevskriver
der næsten aldrig
fik svar
Jeg tror det var derfor
brevskriveriet holdt op
og blev til bøger af breve
Alt det der skulle ha været
direkte til en eller anden
ofte mange forskellige
Bøgerne overtog det"

- Peter Laugesen

"Sædvanligvis henvender man sig til en levende konkret person, når man vil sige noget, men med digtet er det anderledes og skal være det. Hvis jeg undervejs har en bestemt læser i tankerne, begrænser jeg digtet, stækker det, ved uvilkårligt at tale ind i det fælles rum, den givne læser og jeg allerede har etableret. Adressaten bør være ubekendt, et abstrakt subjekt, men drømmen om en mulig læser sætter sig igennem i form og komposition som en implicit og nødvendig struktur. Når jeg først har givet digtet fra mig, er det rettet til enhver, der læser det. Den, der får digtet i hænderne, er for et øjeblik den udvalgte."

- Pia Tafdrup

"Den samtale, vi indledte den aften, fortsatte så pr. brev. Det er sådan, man taler sammen, når man bor langt fra hinanden, eller det var - for hvordan man gør i dag, ved jeg ikke. Brevet er forsvundet - papiret, skriften, konvolutten, frimærket, postkassen, posthuset, sorteringen, rejsen, posthuset, sorteringen, udbringningen - fra afsender til modtager - brevet er noget fantastisk. For mig var det, og for Michael [Strunge] også, poesiens basis, dens uregerlige råstof, dens travle gamle nar af en sol."

- Peter Laugesen

"Bland mycket annat är poesi alltid också samvaro med döda."

- Magnus William-Olsson

18.09.2010. KÆRE MORTEN,
Jeg sidder i en parkeret bil, min egen, i udkanten af en skov i Nordsjælland. Børnene er hos Isabella, en veninde fra skolen, og hendes forældre, de holder en lille fest i dag. Anne Mette, som jeg er taget herop med, er ovre og se til sin hest. Vi har været på Gl. Holtegaard og se en udstilling; Nikolai Astrup, det var okay. Mest fik jeg lyst til at se Hokusai af at se hans Hokusai-inspirerede arbejder. Og til at læse ordentlige haiku. Du har engang foræret mig en Penguinudgave af Bashos digte. For... 3-4 år siden stod du bag en stor udstilling på Gl. Holtegaard, gå-udstillingen, det må næsten være længere tid siden, for det var i forbindelse med *Et skridt i den rigtige retning*, den udkom i 2005. Lone og jeg havde vores første krise der, jeg drak mig meget fuld til ferniseringen i den gratis Johnny Walker og ville diskutere med Lone, vores problemer, mine analyser af dem, Lone fandt det frygteligt pinligt, jo, det passer meget godt med 2005. Det er altså fem år siden. Et år før *Mortens bog* udkom på

din 42 års fødselsdag. Om 15 dage
fylder du 46. *Mortens bog* handlede,
tænker jeg, eller skulle have handlet, om
forholdet mellem poesi og politik,
blandt andet om det, det var en samtale,
en korrespondance vi havde i mange år,
du og jeg. Jeg ville skrive mere om det,
i en personlig form, henvendt til dig.
Denne *Mortens bog 2*, tænker jeg,
skulle handle mere om poesi og dialog
eller korrespondance, eller om poesi
som dialog og korrespondance; måden
du og jeg hyppigst kommunikere på er
jo via brevet - det har heller ikke ændret
sig efter at I er kommet hjem fra Italien,
nu bor vi mindre end en kilometer fra
hinanden og vi ses ikke oftere end da I
boede i Pietrasanta.
Her er endnu et brev.

Poesi som dialog, men også, måske,
bare poesi som samvær. Blandt andet
som Magnus-William Olsson skriver
sidst i sine seneste digte; som samvær
med de døde. Det gælder al litteratur. At
man kan være sammen med nogen der
ikke findes længere, føle sig talt til, se
dem, høre hvad de tænker, hvad de
forestiller sig. hvad de er i stand til at

er sammen med nogen eller noget, litteraturen måske. Da jeg i sommer for første gang læste Virginia Woolfs *Til Fyret* blev jeg ofte rørt på en måde jeg sjældent gør det når jeg taler eller er sammen med mennesker. At hun ved så meget, at bogen gør, kan se så meget, så klart, sådan er det, sådan kan det være. *Förlorat* er for øvrigt en rigtig glimrende bog. Hovedessayet handler, med Runa Schildt og Franz Kafka som eksempel, om hvordan måden man forstår litteraturen på selvsagt har konsekvenser for måden man forstår verden på og måden man vælger at agere i den.

20.09.2010. KÆRE MORTEN,
Jeg sidder på en ubekvem barstol af plastik, hvid, på den kaffebar hvor jeg kommer oftest, måske den eneste jeg overhovedet *kommer på*; kigger ud af vinduet, det regner, jeg læser. Jeg skal hjem og rydde op på børnenes værelse, Inga får sin legegruppe på besøg i dag. Planen var at vente til bygen driver over, men det er vist ikke en byge, det regner og regner. Jeg læser Peer Hultbergs *Brev*. Til sin mor. Skrevet ved hendes død i 1990, først udgivet sidste år, tre år efter Hultbergs egen død. Apropos samvær med de døde, apropos henvendelsen, den andens nærvær som brevvekslingen så tydeligt maner frem - for den der skriver og for den der læser. John Ashberrys uforglemmelige linje: "Hvorfor fortæller jeg dig alt dette? Du er her jo ikke engang." Da jeg læste Kafkas brev til sin far, det er mere end 10 år siden, i Prag, jeg boede der en måned efter min værnepligt var overstået, læste jeg det i en raptus (det ord betyder på latin blandt andet *at blive slæbt hastigt bort*). Det gjorde et enormt indtryk på mig. Med

det samme, eller måske i dagene derefter, skrev jeg et brev til min egen far, indirekte, jeg skrev det til min kusine som jeg kunne være sikker på ville vise det til hele familien. Jeg gad godt læse det brev i dag. Da Banana Split for nogle år siden havde et tema om *Fædre* og spurgte om jeg ville bidrage til det, ringede jeg til min kusine for at høre om hun stadig havde brevet; for nylig, sagde hun, havde hun ryddet op og da havde hun smidt det ud. Det var jeg rystet over. Jeg havde ikke forestillet mig at det kunne forsvinde, det dokument der har været del af en så vigtig eksorcisme for mig og nu finder jeg aldrig ud af om der også stod noget i det. Begge breve bliver først offentliggjort efter at forfatterne selv er døde og af forskellige årsager får hverken Kafkas far eller Hultbergs mor deres brev at læse. Det gør til gengæld så mange andre, som litteratur, men aldrig adressaterne selv. Men hvorfor fortæller jeg alt det her til dig, du er her ikke engang. Det er vel derfor jeg skriver det ned.

"Writing is a gesture across space, ski trails in a freezing landscape, a long brisk winter, en lang norsk vinter."

- Caroline Bergvall

"*24. februar.*

Jeg kom til at tænke på da jeg i dag gennemlæste det foregående, hvorledes jeg nu kan tale med dig om mit arbejde. om litteraturen, om analyserne. Det kunne jeg jo aldrig før, det var så ganske umuligt. Og jeg ved med sikkerhed at det er fordi jeg ikke vidste hvad du ville sige til andre, og i hvilken form, hvilken fortolkning du ville give mine udsagn. Man talte så godt med dig, man var så glad for at kunne gøre det, du var så klog, men folk vidste vel ikke, netop, at alt nådesløst bragtes videre. På den anden side, jeg må jo heller ikke glemme at i går, mens jeg skrev ovenstående, var jeg mig bevidst at jeg var ved at falde ind i min gamle stil, at jeg skrev til mig selv, jeg opdagede at jeg havde glemt at jeg skrev et brev, og til dig."

- Peer Hultberg

02.01.2011. KÆRE MORTEN,
Jeg sidder i en seng, sengetøjet er ternet, sengen er Sebastians, min ven, han har lånt mig sin lejlighed i to uger; jeg sidder i Berlin, i morgen tidlig begynder jeg på et intensivt to-ugers sprogkursus, jeg er nervøs for det, om jeg nu lærer nok, om jeg magter det, det var meget dyrt og det er ved at være på tide, synes jeg, med det tyske, for alvor. Jeg er på vej ind i et nyt sprog, ved at flytte ind i det, vil gøre det til mit, blandt andet, blandt andre, det føles næsten som en konfrontation. Også dette at jeg dårligt er i stand til at skabe en fornuftig sætning, mit passive ordforråd er bedre, men alligevel, det er grænseoverskridende, pludselig at stå uden sprog. Jeg vil lære det for at kunne læse digterne og teoretikerne der skriver tysk. Jeg er træt, har rejst hele dagen, min bus var halvanden time forsinket på grund af trafikpropper, alle er på vej hjem fra ferie, i morgen er det første mandag efter jul og nytår. På vejen i bussen prøvede jeg at få noget sammen med Ingeborg Bachmann, men på dansk, Karsten Sand Iversens nye

oversættelser, hendes lange noveller; *Simultan*; det var vanskeligt nok, syntaksen, bare på dansk, men godt, et interessant bekendtskab. Jeg husker i Norge engang at have købt en essaysamling af hende, jeg har aldrig fået den læst og er i tvivl om jeg stadig har den, jeg købte den alene på grund af titlen: *Det er rimeligt at forlange sandheden af et menneske* eller sådan noget og ja. Bachmann skriver i de fortællinger jeg har læst om personer der ikke interesserer mig og som jeg ikke finder sympatiske, alligevel kan jeg lide at læse om dem, måske fordi det er godt skrevet, måske fordi Bachmanns stemme interesserer mig, måske det er det der interesserer os i litteraturen, stemmen, tiltaleformen, et andet menneske, et andet temperament, at

noget kan være anderledes, at man kan se andre ting, hvis man kigger efter. Det er endnu en væsentlig grund til at jeg er her: på Freie Universität findes der to professorer der arbejder med stemmen, overført og konkret, deres arbejder, har jeg fået at vide, er væsentlige,

nyskabende, virkelig interessante. Men jeg kan ikke læse det. Og det vil jeg. Jeg har præstationsangst. Hvad hvis det alligevel ikke lykkes mig, hvis jeg alligevel ikke magter det; det er ubehageligt, ikke spændende, at begynde fuldkommen forfra med noget, for mig, fra bunden. Du har gjort det flere gange med dit italienske, dit tyske og nu: dit franske. Nogle harker og fiser et sted i bygningen. Jeg må hellere få noget søvn.

05.01.2011. KÆRE MORTEN,
Jeg sidder i en stol i soveværelset, Sebastians, med benene i sengen og computeren i skødet, klokken er næsten 23, jeg er træt, men før jeg går i seng tænkte jeg at se på nogle af de lektier jeg har for; kurset er intenst, jeg lærer meget, det er svært. Og Bachmann. Hver morgen skal jeg med ringbanen fra Greifswalder Straße til Schöneberg, det tager en halv time, jeg glæder mig, også når jeg skal tilbage om aftenen, til at læse Bachmann. Jeg er næsten færdig, jeg sparer på den, særligt fortællingerne der på dansk er blevet til *Hundegøen* og *Tre veje til søen* er helt fantastiske. I morges, jeg måtte afbryde læsningen, så op og så ud, direkte på den nedlagte Tempelhof lufthavn som vi kørte forbi, den ligger som park midt i byen, en stor pause, dækket af sne, et fantastisk syn, måske synet var fantastisk på grund af det jeg havde læst - det kommer så klodset ud, dette, klodsede - klokken er næsten 24; det jeg havde læst, jeg har svært ved at kvalificere det, men jeg følte mig set, eller havde det måske snarere som om det var mig der havde

"One of the things that I discovered in lecturing was that gradually one ceased to hear what one said one heard what the audience hears one say, that is the reason that oratory is practically never a master-piece very rarely and very rarely history, because history deal with people who are orators who hear not what they are not what they say but what their audience hears them say. It is very interesting that letter writing has the same difficulty, the letter writes what the other person is to hear and so entity does not exists there are two present instead of one and so once again creation breaks down."

- Gertrude Stein

29.04.2011. KÆRE MORTEN,
Jeg sidder i en park på Østerbro, det er morgen, tæt på Kristianiagade, hvor den russiske ambassade ligger. Jeg skal ind og hente et visum. Det her er de sidste sider i din bog. Jeg ved ikke hvorfor det har været så svært at skrive dem, måske på grund af bevidstheden om at det er en afslutning - om nok så bare på et brev, men et brev skriver man for at komme nogen i møde, gå i gang med noget, for at sige noget til nogen, hej, her kan jeg ikke læse min skrift, der står noget med postkortet og hilsen, og nu kan jeg læse videre igen: ikke et farvel. Jo. Der er afskedsbreve. Men at modtage et brev er at åbne noget nyt, gå i gang, med en vis spænding, at åbne en bog, at skrive denne sidste del og vide at det er den sidste er underligt. Det er den konkrete fysiske bog der bestemmer formatet, der er fire sider tilbage; ligesom man ofte, når man skriver et postkort eller et papirbrev lader sidens størrelse diktere brevets; formen genererer indholdet kan man sige, men hvorfor egentlig lade sig styre af det, hvorfor ikke bare lade halvdelen af

postkortet stå tomt, de sidste to sider i brevet blanke. Digtet er som sådan en åbning, en begyndelse, en spænding, at nogen vil noget med noget, at nogen vil noget med én, at digtet vil. Egentlig ville jeg skrive om håndskriften på omslaget af *Mortens bog 2*. Den er min. Den er altså - personlig. Og brevet er til dig, men blandt andet, for skriften er også altid en undskyldning, eller henvendtheden er det - eller rettere: skriften er en mulighed, en anden mulighed, for at tænke, for at bruge tid, sidde stille et sted og koncentrere sig om noget, om nogen, det sammen kan man sige om læsningen, brevet er sådan, poesien er sådan, sådan er det for mig. Lyn Hejinian siger: "Writing is an aid to memory", det samme går for læsning. Poesien og brevet er også en

korrespondance med erindringen. På omslaget er bogstaverne klippet ud og sat sammen på ny; de stammer fra andre ting jeg har skrevet, andre sammenhænge, jeg husker ikke hvilke, indkøbssedler eller huskelister velsagtens, og nu taler de pludselig til dig. De private noter er ikke længere

private, de er noget andet; ingen kan se hvor de enkelte bogstaver stammer fra, jeg kan ikke huske det længere, det er ikke længere vigtigt, det er noget nyt. Jeg håber at de er til at læse for alle og enhver, selvom de er til dig.